

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 "

Helyben házhoz hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 "

Vidékire postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétis és ünnepek utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, decz. 5.

A válságba jutott városok.

A mostani nyomasztó közgazdasági helyzetet szomorúan illusztrálják azok a tárgyalások, a melyek Budapesten folynak a székesfőváros jövő évi költségvetésének tárgyalása alkalmából. Az óriási deficit fedezésére nem találnak módot. Az általános ipari és kereskedelmi pangás által megbénított forgalom mellett a legegyszerűbb módokat: a közköltő emelése lehetetlen; más mód meg alig kínálkozik a deficit elhárítására.

A főváros szorult helyzetén és zavaros viszonyain majd csak segít valahogy az állam, hisz eddig mindent áldozott a fővárosért a vidéki városok teljes mellőzésével.

Nagyobb baj az, hogy most a vidéki városok legtöbbje is kátyuba jutott s újabb terhek nélkül aligha rendezheti háztartását.

Nagy része van a kormányoknak abban, hogy a vidéki városok az egészséges fejlődés helyett a pénzügyi zavarokba jutottak s a polgárság nem győzi már se a terheket, pedig a jövő még nagyobb megpróbáltatásokat fog hozni.

Tisza Kálmánnak a hatalomhoz görcsösen ragaszkodó politikája csak korteskedésre s a gárdáját képező többség céljainak és eszközeinek előmozdítására használta fel a vidéki városokat, anélkül, hogy elősegítette volna a magyarság és

gazdasági élet ezen góczpontjait, védőbástyáit fejlődésükben. Támogatás helyett hagyta az adósságok tömegébe s az elszegényedésbe jutni a vidéki városok legtöbbjét.

A városok tönkre tevésére nagyban összejátszott az is, hogy a kormány lépésről-lépésre nyirbálja meg a városok jövedelem forrásait. Elkezdve a regále megváltásoktól, majd minden fogyasztási adót elvesz az állam a városoktól.

Nagyvárad város szomorú példát mutathat fel e tekintetben. Csak a cukor fogyasztási adó elvétele által óriási kára van a városnak.

Azonkívül a szó teljes értelmében agyon terhelik a régebbi és újabb törvények a városokat állami funkciók végzésével, a melyekért semmi viszontszolgáltatást nem nyújt az állam. Nagyon könnyű számítással ki lehetne mutatni, hogy az egyes városok összes kiadásainak legalább 30%-át az állami teendők végzésére kénytelenek fordítani.

A folyton fokozódó közigazgatási szükségletek, a fejlődés által megkívánt újabb és újabb intézmények létesítése elerőltette a városokat s a szükség által kényszerítve, óriási adósságokba hajította.

Vannak városok, a melyeknek nagyobb összegeket kell fizetni kölcsöneik törlesztésére és kamatokba, mint az összes közköltőjük. Ezek közé tartozik Kolozsvár, Nagyvárad s még több város.

Tagadhatatlan, hogy ezen szomorú viszonyok előidézésében az állam mostoha gondoskodásán kívül a városok gazdál-

kodási rendszerének is jókora része van. A legtöbb városnál hiányzott az okszerű gazdálkodás és az észszerű takarékoskodás. Igen sok ezret és százezret kidobtak az ablakon, de a közjövödelmek rendszeres és igazságos emeléséről nem gondoskodtak. Előbbre való volt a kormánytól kiérdemelt egy-egy dicséret, mint a közgazdaság érdeke; a kaszárnya politika háttérbe szorította az ipar fejlesztését.

A politikai körökben erősen hangoztatják, hogy a költségvetés tárgyalása során felszólalások lesznek a képviselőházban a vidéki városok érdekében. Nagy eredményeket nem várunk ezektől a felszólalásoktól, mint a hogy kevés a reménységünk arra, miként a kormány jövőben szakít eddigi politikájával és nagyobb anyagi támogatásban részesíti a vidéki városokat.

Tulon-túl megelégednénk azzal, ha a teljesített állami funkciókért kárpótolná a fejlődésükben gátolt városokat.

A legbiztosabb mód, a melylyel a nehéz viszonyok közzé jutott városok a válságot elkerülhetik: az okszerű gazdálkodás és a legnagyobb takarékoság.

Vid—

Telekkönyvi betétek Fiumében.

Jó ideje megalkották már a telekkönyvi betétek szerkesztéséről szóló törvényt s mégis csak most jutott odáig Fiume, hogy ott is valahára megkezdjék a betétek szerkesztését. A

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Egy költő önéletrajza.

Irtá: Hantke Emil.

Eletem kezdő szakában egyedüli vágyamat az képezte, hogy belőlem híres és kedvelt költő legyem.

Ehez pedig a természet különös protectiója folytán szinte rátermettem. Hullámos, göndör fürteim kellemesen árnyékolják be homlokom nemes vonásait. Páratlanul szép ibolya kék szemem maga a megtestesült hangulat. — Orrom a nemes, független büszkeség tudatában görbül oly elragadó módon. A hangom mint az aeolhárda rezeg és hathatós eszköz arra, hogy általa eszméimet belopja bámulóim lelki világába. Lépteim alatt feltűnő módon remeg a föld, míg nyakamból egy koszoru szallagjának és elegendő nyakkendő csokrot lenget az őszifuvalom.

Ha mindez nem elég kellék arra, hogy valaki a költői pályára lépjen, úgy semmi sem az.

Életemnek 18-ik évét töltöttem be, mikor egy szép májusi délután úgy éreztem magam, mintha egészen elpirulnék. Ez a nálam szokatlan érzelem kutatásra serkent, melynek eredménye gyanánt arra jöttem rá, hogy ott a csaliban, amint elmerengve ültem egy sombokor árnyában, a Muzsa homlokán csókolt.

Ez a csók váltotta tette eddig csak ter-

vek alakjában szállingó eszméimet. Hazamentem és leülve íróasztalomhoz, mely a kertre nyíló ablak előtt volt, elhatároztam, hogy megírom az első költeményt.

Kis hajlékomban égi fény derengett, a tavaszi szellő susogott és a belopódzó orgona virág szaga illatozott. Előttem papír, kezemben toll, a számban szivar és én ábrándozva bámultam szivarom boder füstjébe, hogy kihalászam belőle versem kezdő sorait.

Hogy ez mily nehéz halászat, bizonyosság az, misz rint az egész szivart elszívtam, anélkül, hogy tolongó eszmém körül csak egy sor is papírra lett volna vetve. De mit mondom, volt egy mondatom, melyet elrettentő például ide írok az önmagukat felfedező tehetségek részére:

»Sok költő van, a ki csak akkor tud írni, ha füstöl: sokan csak az utóbbit tudják.«

Rám ez semmi esetre sem vonatkozhatott, mert vasakaratom sikert aratva, ott láttam papírra vetve nemes lelkem hallhatatlan letéteményeként a következő sorokat:

Hej mikor fiatal voltam
 Mint egy madár úgy daloltam
 Leghőbb vágyam oh az volt csak
 Szép hajadból, hogy kaphassak.

Most, hogy nóm vagy te énnékem
 Hajad szálát már nem kérem
 Kéretlen is adod bőven
 A levesben minden délben.

Dicsekedni nem szokásom, de mondhatom, hogy ez a költemény egyszerű, keresetlen és mégis oly tömör, ennek daczára könnyed hangjával egészen extasisba hozott.

Hogy pedig ezt a kiváló alkotást a nemes szívek és érző lélek számára is élvezhetővé tegyem, beküldtem a »Dicső Szt. Konrád és Vidéke« szépirodalmi, társadalmi, közgazdasági és vegyes tartalmu hetilapba, mely egyuttal Pr.bék vármegye hivatalos közlönye is volt.

Es képzélek el mi volt a válasz ott a szerkesztői üzenetben? Ez ni:

Hj. Homérnak. Verse a mi lapunk mértékét nem üti meg, talán kisebb vidéki lap közölhetné. De meg, hogy tehetségéről valami rózsás szinbe ne is ringassa magát elretentőtül itt közöljük azt a verset, mely azóta a megsemmisítés boldog hazájába visz.

És utána leközi első termékemet.

Ez a méltatlan elbánás felháborított! A megsértett önérzet viharos tusára kelt bennem ama szándékkal, hogy a verset elküldöm Jókainak vagy Rákosi Jenőnek. Hisz annyi mellőzött és nem ismert tehetséget fedeztek fel, mért ne fedezhetnének fel engem is? De aztán megdöntöttem a dolgot! Hogyne! Hisz még akkor az ő nevükkel reklamot csinálnék a »Dicső Szt. Konrád és Vidékének!« Azt meg nem teszem! Így hát leültem és irtam egy újabb verset, melyet megint csak annak a szerkesztőnek küldtem el. Szólt pedig így:

tegnapi hivatalos lap hozza az igazságügyminiszternek erre vonatkozó rendeletét.

Nagy ideje volt ezt a rendeletet kibocsátani. Hogy mennyire elmaradt Fiume telekkönyvi dolgokban, bizonyítja az, hogy még az 1885. december 15-iki magyarországi telekkönyvi rendeletet is, a melyen alapul az egész újabb magyar telekkönyvi intézmény, még ezt is csak most léptetik életbe!

Ugy látszik, rendes szokás lesz a magyar alkotmányos életben, hogy Fiume minden törvényes intézkedés tekintetében 5—10 évvel az anyaország után sántikál. Pedig ha jól sejtjük, Fiume közvetlenül Magyarországhoz tartozik s ezt a kapcsolatot jó lenne minél jobban és minél többször kitüntetni, tekintve azokat az éhes pillantásokat, a melyeket horvát testvéreink az Adria gyöngyére vetnek.

De azért jobb későn, mint soha. S ha későn is, de elismerés illeti Plósz Sándor igazságügyminisztert, hogy ezzel a rendelettel is szorosabbra fűzte a kapcsolatot Magyarország és Fiume közt.

Gajári Csongrád városához.

Gajári Ödön országgyűlési képviselő a mai napon Csongrád város tanácsához a következő nyílt levelet intézte:

Mélyen tisztelt barátaim! Négyévi együttes közéleti működés után, amelynek folyamán összeforrvá a város közérdekei előmozdítására irányult önzetlen törekvésekkel kölcsönös baráti érzéseink egy pillanatra megzavarva nem voltak: nagy megnyugvásomra szolgált a belényesi választókerületben történt megválasztásom alkalmából vett szívélyes üdvözlétek. Meggyőződtem ebből, hogy mélyen tisztelt barátaim velem együtt átérik és méltányolni tudják, mily hálával tartozom a belényesi kerület önként és oly imponáló módon nyilvánult bizalmáért. A belényesi kerület ugyanis oly képviselőt tisztelt meg bizalmával, akit és akinek ragaszkodó választóit eddigi kerületének kisebbsége nem szünt meg a választás és igazolás után is indokolatlan gyűlöletével körülvenni. E gyűlölködés okozta személyes érzéseimet a mélyen tisztelt barátaim részéről állandóan tapasztalt mély ragaszkodás teljesen ellensúlyozta ugyan, de hát ma azt az áldatlan személyeskedést, amely az Isten házából kezdve

a társadalom minden rétegét áthatni és egymással szembeállítani igyekezett, eddig is sokszor mérlegelés tárgyává tennikényszerített, vajjon nem az én személyemben, erőim elégtelen voltában, avagy törekvéseim félreismérésében rejlik-e ennek oka és ez indokból nem kívánatos-e Csongrád város közönsége békéjének helyreállítása czéljából az, hogy a gyűlölködés utjából én álljak félre. A belényesi választókerületnek részemről alig meghálálható spontán bizalmáért ezért is nagy köszönettel tartozom. És midőn a megválasztás okából az általam eddig viselt csongrádi mandátumról lemondtam, az az óhajlás is vezérelt, vajha Csongrád város közönsége az újabb választás útján elérje azt a társadalmi békét, amelynek elérésére én — sajnos — hasztalanul törekedtem. Ismételve kérem, fogadják leghálásabb köszönetemet öszinte barátságuk és odaadó támogatásukért és engedjék e kéréshez hozzáfűzőm, tartsanak meg ezentul is baráti kegyes emlékezésükben. Hazafias üdvözléssel maradtam, Budapesten, 1900. évi december hó 4-én, alázatos szolgálja
Gajári Ödön.

A belényesiek megható bizalmáról Szokoly Tamás tudna épületes dolgokat beszélni és az a pár ezer forint, amit ugyan a sokszorosan bankigazgató, képviselő ur ugyan meg sem érez, de Belényes bizalmára úgy hatott mint a jótékony tavaszi eső. Erről nincs mit beszélni, de érdekes az a passus a levélben, hogy ő elleve Csongrádon egy törpe minoritás foglalt csak állást, mégis a Kárpátoktól az Adriáig folyt elene az izgatás és Csongrád békessége miatt tartotta szükségesnek a megugrást a szeretve tisztelt képviselő ur.

A templomot azt hisszük azért keverte belé a dologba Gajári, hogy egyengesse utódjának tövises útját, Hegyi Antallal szemben. Vajjon akad-e olyan éhes kormánypárti, aki e tulróvid lejárata mandátumra is próbálkozik?

Az összeférhetetlenségek.

A képviselőház összeférhetlenségi bizottsága december 11-én ismét ülést tart és tárgyalás alá veszi azoknak a képviselőknek az ügyét, a kik a legutóbbi bizottsági ülések alkalmával akadályozva voltak a megjelenésben.

Nincs egy hete, hogy lapjában
Kaptam az üzenetet
Hogy ne irjak többé verset
Mert a Muzsa nem szeret!

Tán kétszer is átolvastam
A silány üzenetet
De hiába csak ott maradt
Ez a szó, hogy: nem szeret.

Neheztelő bánatomban
Egyebet mit tehettem?
Össze-vissza széjjel tépte
Üzenetet a kezem.

És képzeljék el mit válaszolt.

Ij. Homérnak. Ne gondolja, hogy az ön kedvéért a szerkesztői üzenetek rovatát fűzfapótták próbatermévé átalakítjuk! Különbösen még egyszer ajánljuk, hogy térjen meg!

Én térjek meg?! Hát Napoleonnak mondták valaha, ha győzelemre indult, hogy térjen meg? Mért mondják nekem? Átláttam, hogy csakis irigységből és rosszakaratból.

És az ellenem indított hajsza, talán besodor a névtelenség sűrű homályába, ha meg nem jelenik életem egén — Birike.

*

Csuf, csatakos szentimentális hangulatoknak való idő volt. Az eső mintha csak egy romlott permetezőből hullott volna, úgy ömlött. Nem is járt az utcán senki, egyedül én.

Egész nyugodtan megyek, mikor Carbo Leo divatárkereskedése elé érve, egy hölgyet látok, a mint az eső által kényszerítve, a kirakatokat szemléli. Meglátva, hogy nálam esernyő van, odaint magához.

Ez a fellépése rögtön megnyerte tetzésemet.

— Méltóztatik parancsolni?

— Nem csak kérni. Ha lesz szives esernyőjével haza kíséreni?

— Akár a világvé . . . Hopp! (majd boldogot mondtam!) Kérem, mindig szolgálatjára állok!

— Nagyon köszönöm! A nevem: Gombtartó Birike.

— Csak tán nem? Gombtartó Benjaminak az első munkás beteg segélyező egyesült népbank elnökének a leánya?

— Ühüm! Hát miért csodálkozik?

— Mert én meg Bajusz Benő vagyok!

Ezek után az esernyő alatt elhelyezkedve elindultunk. Birike a veterán szüzek ama fajtájához tartozott kiknek arczán a fonnyadás jelei még nem mutatkoznak oly szembetűnő módon. Hallomás után sok jóízű és pikáns pletykát hallottam már Birikéről, melyek fejlődött emancipációra vallottak, valamint arra is, hogy nagy hozománya daczára mért nem ment még férjhez. Mindezek daczára érzelmeim személye iránt azonnal fokozódni kezdtek, mely az esernyő alatt, tekintve hogy az alatt két ember csak úgy mehet, ha szorosban egymásba fogódnak, a tetőpontra hágott.

Változások a kereskedelmi minisztériumban.

Bejárta pár nap előtt a lapokat az a hír, hogy Kilényi miniszteri tanácsos nyugdíjba megy, a vezetése alatt álló vasuti tarifa-osztályt pedig beolvasztják a Mándy miniszteri tanácsos vezetése alatt álló általános vasuti szakosztályba. Ez a hír, mint Budapestről jelentik, ebben az alakban nem felel meg a valóságnak. Belőle csak annyi az igaz, hogy Kilényi miniszteri tanácsos megy, a tarifa-osztályt azonban nem Mándy, hanem Szerényi miniszteri tanácsos veszi át. A vasuti tarifák útján nyújtható kedvezmények tudvalevőleg az iparfejlesztésnek egyik legfontosabb tényezői, indokoltnak látszott tehát, hogy a tarifa-osztály az általános vasuti szakosztályoktól továbbra is elkülönítve, az eddiginél szorosabb kapcsolatba hozassék az ipari szakosztályllyal.

Az orvosi díjszabásról.

Régen érzett hiány, hogy míg a gyógyszerék ára pontosan meg van szabva, addig a nem kevésbé fontos orvosi honorárium kérdése még mindig a körülmények szeszélye szerint nyer megoldást. S ez a megoldás a legtöbb esetben kellemetlen vagy az orvosra, vagy a közönségre.

Nagy és nemes az orvos munkája, megérdemli érte, hogy a hála mellett — amelylyel minden betege tartozik — illőképp megkapja a díját is. Hiszen akinek telik, meg is adja. De szegény embernek bizony sokszor tulsok, amit fizetnie kell. A belügyminisztériumban — tudjuk — segíteni akartak mindakét félen: az orvoson is, akinek nehezére esik a maga becsülettel kijáró díjazásáért porlekednie, a betegen is, aki ellen néha tulságosak a követelések. Megállapították, hogy mennyi legyen a legkevesebb, amivel az ember az orvosának a gyógyításért tartozik. A minisztérium négy osztályba sorozta a díjszabást s a városok, meg a megyék tetszésére bizta, hogy mely osztályban akarnak helyet foglalni.

Nos, hát a városok és megyék az orvosi díjszabást általánosan *tulmagasnak találják* s még a legalacsonyabbat sem akarják elfogadni. Legnagyobb részük úgy látszott, hogy a belügyminisztert feliratban fogja kérni, hogy *újabb díjszabást állapítson meg*, mert ezt a

Ugy hogy mire a Gombtartó háznál, hol Birike szavamat vette, hogy legközelebb látogatást tesztek, elváltunk, szívembe már a Birike pajzán arca volt bevésve.

*

Másnap beállítottam Gombtartóékhoz. Legelsőben is az öreggel, kit csak látásból ismeretem, találkoztam össze.

— Kit keres? kérdi tőlem.

— Uraságodat.

— Miben lehetek szolgálatjára?

— Tekintve azt, hogy látogatóba jöttem, egészen Gombtartó urra bízom.

— Igazán? Aztán kicsoda az ur?

— En Bajusz Benő, az ismert költő vagyok!

— De hát hogy jut az ur én hozzám?

Váltót akar talán a népbanktól?

— Nem uram! Én az eszményi világ embere vagyok és mint ilyen kedves leánya meghívásának engedve vagyok bátor alkalmatlankodni.

— Hát a lányom honnan ismeri?

— Az esernyőm alól; mikor tegnap felkért, hogy kísérem haza.

— Ah hát olyan Biri-féle ismerettség, ugy tessék csak besétálni, majd ő fogja a költő urat foglalkoztatni. De mondja csak, hát szépreket tud írni?

— Meghiszem azt. Lássá éppen hoztam magammal egyet, melyet Birike számára irtam.

— Birike számára? Az én lányomnak? Ilyen öröm! Mutassa édes Benő fiam!

mostanít a mai rossz viszonyok között nem bírja. Ha mégis akadt olyan város, amely azt a kivánságot teljesítette, az a legalacsonyabb díjakat magában foglaló negyedik osztály mellett döntött s így az orvosoknak meg nincs okuk örülni annak, hogy elégedettek, boldogokká és jómóduakká akarják őket tenni.

Egyáltalán a kérdés olyan fontos, hogy csak úgy hübele Balázs módjára nekimenni nem lehet. Mielőtt ilyen intézkedést tennének, meg kell hallgatni az orvosokat is, a közönséget is, mert az ő érdekekről van szó. Ez pedig még eddig nem igen történt meg.

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, decz. 5.

A folyosón ma harcias hangulat volt. Az ellenzék csoportosult, sürgött-forgott. Visontai, Barabás izgattak.

— Napirend előtt vitát csinálunk.

A harci kedvet az a híresztelés keltette, hogy az igazságügyi bizottság beterjeszti javaslatát, melyben az ügyészség megkeresésére azt fogja ajánlani a Háznak, hatalmazza fel az ügyészséget, hogy indítsa meg a pert a *Népszava* ellen, mely megtámadta az összeférhetlenségi bizottságot.

Barabás és Visontai, az igazságügyi bizottság ellenzéki tagjai, ez ellen külön véleményt adtak be.

Dániel Gábor alelnök 10 órakor megnyitotta az ülést.

Az ellenzék odatódul az előadói székhez. Előbb *Gajári Ödön belényesi* mandátumának igazolását jelentették, aztán *Neményi Ambrus* adta be a pénzügyi bizottság jelentését, a *beruházási javaslatról*, Széll Kálmán pedig a beteg honvédmíniszter néhány kisebb javaslatát adta be.

Végül *Veszter Imre*, az igazságügyi bizottság előadója lépett a szószékre.

— Halljuk! Halljuk! — kiáltotta az ellenzék.

De *Veszter* szelíden ismertette a bizottság álláspontját, megemlítette azt is, hogy *Visontai* külön véleményt adott be s kérte, hogy *annak idején* napirendre tűzzék.

— Ez már más! — feleltek az ellenzékiek, kik azt hitték, hogy valami házaszályellenes dolgot rejtegetnek.

E erre áttértek a *költségvetés* tárgyalására.

Gyülekezési szabadság.

Visontai Soma hosszas fejtegetésekbe bocsátkozott. Különösen a szolgabírók alkotmányos felfogását festette, a kik a gyülekezési szabadságot kényük-kedvük szerint magyarázzák. Egész sor oly szolgabírói, kapitányi rendeletet olvas fel, melyek a legeltérőbb és legfurább okokból tiltották be a gyűléseket. Kolozsvárott például az általános titkos választás ügyében azért nem engedte meg a rendőrség a gyűlést, mert ez oly magas nivóju kérdés, melyet csak a kormány és törvényhozás együttes működésével lehet tárgyalni.

Zajos kiáltások a balon: Ah! Ah! Ez gyalázat!

Visontai: Szatmáron azért tiltották be a gyűlést, mert a bejelentők élén egy cipész állt, ki a hatóság szerint teljesen megbízhatatlan, intelligencia nélküli egyén. Ez Szatmár filozófiája.

— Számár filozófia! — kiabálnak s kazagnak balról.

Visontai: A *báczapolyai* szolgabíró azért tiltotta be a gyűlést, mert egyrészt a *politikai jogtalanságról*, melyről beszélni akartak, Budapesten már eleget beszéltek (*Zajos derülttség*), másrészt a *néppártnak*, mely programját akarja kifejteni, nem engedheti meg a gyűlést azért, mert helytelen programjukat a lapokból úgy is ismerhetik. (Viharos derülttség.)

Kiáltások balról: Ki ez a szolgabíró?

Visontai: Császár!

Rakovszky: Ki kell tömetni!

Visontai: Egy más helyen azért tiltották be a gyűlést, mert minek felizgatni az amugy is izgatott kedélyeket. (Derülttség), ismét másutt a *közegészségügy* nevében tiltották el. (Hosszas derülttség.)

Ugron Gábor: Érdekesebb ez mindenféle beszédnél.

Visontai: Ezek az eljárások nem alkalmasak a nyugalom helyreállítására, azt a tétovogó úrt, mely a társadalmi körök közt van, betölteni.

Csendőri kinzások.

Szól ezután a *csendőri kinzásokról*. A kuria ítéletei megdöbbenő bizonyítékokat szolgáltatnak erre. Külön bizottságot kellene kiküldeni, mely a szegyeteljes állapotokkal foglalkozna. Százakra megy amaz ítéletek száma, hogy a kur a felmenti a vádlottat, mert semmi

bizonyítéka nincs arra, hogy a vallomást nem a csendőrség kinzása csikarta-e ki? At is irt az igazságügyminiszterhez, hogy csináljon valamit. Most történt csak egy eset, fehér holló, hogy a kuria egy csendőrt a kinzásokért elítélte. Ez is csak volt csendőrt.

Deesen történt, hogy — törvényszéki ítéletből olvassa fel — *farkas-guzsba* kötötték a gyanusítottat s így vallatták. Ezt a csendőrt 3 havi fogházra ítélték. Felsorol több kinzási esetet.

Széll Kálmán: Jobb volna, ha nekem adná át ez eseteket.

Visontai: Szívesen, ha használok vele.

Széll: Hasznosabb volna, mint itt felolvasni.

Visontai: Ha hasznos az átadás, akkor hasznos volt a felolvasás. (Tetszés a balon.)

Széll Kálmán: Aktái vannak?

Visontai: Azt nem mondtam.

Széll: No hát! (Nevetés a jobbon, tiltakozás balról.)

Páder Rezső: Ha valakit pofon ütnek, nyugtázza? (Derülttség.)

Visontai: Mivel még sok adata van, öt perc szünetet kér.

Elnök megadja.

Zmeskál Zoltán: Eljen *Visontai!* (Hozzá megy.) Itt a kezem, megyek veled korteskedni!

Változások a kabinetben.

Egyik fővárosi esti lap a következő híreket közli a kabinetben a költségvetési vita után beálló változásokról:

A politikai körökben elterjedt hírek szerint a költségvetési tárgyalás befejezte után a kabinetben lényegesebb változások várhatók. *Széll Kálmán* alaposan meg akarja fejteni a kabinetet.

Kétségkívül *Hegedüs Sándor* lesz az első, a ki a kormányból kiválik. Hetek óta nyílt titok, hogy a kereskedelmi miniszter és a kormányelnök közt igen barátságatlan hangulat uralkodik. Kezdődött az összekülönbözés ketjük közt *Darányi Ignác* miatt. *Hegedüs* úgy találta, hogy az az agrárius-politika, melyet *Darányi* csinál, nagyon megnehezíti az ő pozícióját a kereskedőkkel és iparosokkal szemben. *Széll* azonban határozott védelmére kelt *Darányinak*.

— Kérem csak ne erőltessük a bizalmat!
— Igazán költői ember! A verset mutassa! azt hogy olvassam!

— Ha olyan örömet tudok szerezni, itt van olvassa.

Az öreg elkapta és pózba vágva magát páthoszszal szavallta:

Az egekben sűrű eső
Hullott a sáros földre
Mikor a sors Téged vetett
Édes Birim előmbe.

Beteg leszek setét kétség
Fogja dálni szívemet
Ha majd meg fogom azt tudni,
Hogy a Biri nem szeret.

— Nagyszerű! kiáltá elragadtatva. Bajsz ur, maga egy zseni! Maga egy meteor, mely házunk felett fog tündökölni. Jöjjön, hadd olvassa el *Birikém* is. És meglátja, hogy fogja szeretni!

— Biztos?

— Egész nyugodt lehet.

Beléptünk a szalonba.

Birike a pamlagon hevert és kényelmes pongyolája egészen látni engedte kecses idomait. A költői pozitúrát beléptünk szakította félbe.

— Csókolom drága kezeit.

— Hozta Isten Benő! Látom hogy kedves gyerekek, mert betartja a szavát.

— Meghiszem azt — válaszolt helyettem az öreg. — Nézd csak, mit irt rólad.

— Rólam? Mutassa! Ni vers! Hát maga költő? Ilyen még ugye volt udvarlóim között.

— Hát más már volt? kérdém elrémülve.

— Dehogyan volt! Nem volt! De egy költő! És milyen szépen ír! És igazán úgy is érzi, a hogy le van írva?

— *Birike!* — mondtam, kezeim szívemre téve. — Szóval azt nem is lehet kifejezni.

— Ugy-e akkor nekem adja?

— Oh hogyne, de előbb szeretném a lapban közzé tenni, de sajnos...

— Mit sajnos! hát lenne lap, mely nem adná le ezt a remekművet? kérdé az öreg megbotránkozva.

— Bizony van, de ezeket is csak ellen-szenv vezeti a legőzhetetlen nagyság iránt. Ezért nem ismer a világ.

— Nahát ne legyen *Gombtartó*, ha nem fogja ismerni. Majd teszek én róla, hogy verse a *»Dicső Szt. Konrád és Vidékében«* legközelebb napvilágot lásson!

És az öreg ur szavának is állt.

Ismert befolyása révén rávette a szerkesztőt, hogy versem ha csak nem akarja azt, hogy kölcsönét a bankban felmondja, közölje. A legközelebbi számban aztán megjelent *»Birikéhez«* című versem és utána minden héten egy-egy példány.

A sorsom is kezdett ezáltal javulni. *Gombtartóknál* állandó vendég voltam és birtam

úgy az öreg, mint a lány osztatlan bizalmát. Jövömet illetőleg, miután *Birike* szép hozomány-nyal rendelkezett, szintén szép reményeim voltak. Hirnevem pedig lassankint tulszárnyalta még *Dicső Szt. Konrádnak* a vidékét is. Versem már egyes napilapokban is láttak napvilágot, melyeknek szerkesztői valami összekötésben voltak *Gombtartóval*.

Később már költeményeimet összegyűjtve *»Orgona illat«* czímen bocsátottam a könyvpiacra. A kritikák szinte versengve dicsőítették nevemet.

Ekkor aztán forduló pont állott be dicsőségem mezején.

Szerelmem *Birike* iránt kezdett feltűnően leszállni. A mi utóvégre nem is csoda! Mert hogy kösse össze egy husz éves, hirnévnek örvendő, ifju poeta életét egy harmincz éves jóízű multtal bíró hajadon életével? Ezen tudat hatása alatt lassan elmaradtam *Gombtartóktól*.

Az öreg persze dühös lett. A szerkesztőket kezdte ellenem szítani, a váltóimmal folyton zaklatott, de én rajtam legfeljebb az elmaradt jó vacsorák tudata okozott kis buskomorságot. Miután látta, hogy megalapított hirnevemet nem tudja lerontani, e szavakkal:

— Bolondnak jár a szerencse! véget vetett ismerettségünknek.

De hogy ki volt a legnagyobb bolond, azt itélje meg az olvasó!

Még inkább kiélesedett az ellentét Hegedüs és Széll közt a bosnyák vasutak dolgában.

Azóta a viszony csak rosszabbodott köztük és a mult szerdai minisztertanácsban, már egészen aprólékos ügyekben is a legélesebb ellentét nyilatkozott meg köztük. Ilyentén körülmények közt kétségtelen, hogy Hegedüs Sándor már nem sokáig marad a Széll-kabinet tagja.

Minden czáfolat ellenére bizonyos az is, hogy báró *Fejérváry Géza* is lemondásra készül. Már régen vissza akart vonulni és csak a király unszolására marad meg továbbis a kormányban. De elhatározta, hogy a jövő év tavaszán okvetlenül lemond és ebbeli elhatározását még inkább megérlette az utóbbi időkben betegeskedése.

Beszélik továbbá, hogy le fog mondani *Plósz Sándor* is, a kinek a politikai élet sehogy sincs inyére és a ki a miniszterséget a kuriai elnök diszes állásával fogja elcserélni.

Azonkívül pedig ugyancsak a budget-vita után kilátás van arra is, hogy Széll Kálmán be fogja tölteni a belügyi tárczát is. Ezt följánlotta *Szilágyi Dezsőnek*, a ki a tónörökös házasságáról mondott beszédei óta ismét grata persona a királynál, ámde Szilágyi határozottan kijelentette, hogy *nem hajlandó* tárczát vállalni.

Végül pedig lemondásra készül *Lukács László* pénzügyminiszter is. Ez sem új dolog Lukács is már hónapokkal ezelőtt készült ott hagyni a bársonyszéket. A király azonban nagyon kedveli Lukácsot és hallani sem akart a demissziójáról, a mire Lukács tovább is megmaradt, de azzal a kijelentéssel, hogy az 1901. évi budget letárgyalása után visszavonul.

A pénzügyi tárczát Széll Kálmán *Horánszky Nándorral* akarja betölteni.

A honvédelmi miniszterségre két jelölt is van. Az egyik *Jekelfalussy* altábornagy, ki jelenleg a közös hadügyminiszteriumban van beosztva, a másik *Ghyuczay* altábornagy. De az előbbi általában valóbszintűnek tartják. Emlegetik azonkívül *Münnich Aurélt* is.

Az igazságügyi tárczára állítólag *Emmer Kornél* van kiszemelve. Jelöltként emlegetik azonban *Hódossy Imrét* is.

A kereskedelemügyi miniszterségre jelölt még nincsen. A belügyire sincs.

A községi iskolák államosítása.

— Nagyvárad város felterjesztése. —

Az iskolákra Nagyvárad városa évenként óriási összeget ad ki, daczára, hogy a felekezetek, az (ev. ref felekezet kivételével, melynek nyilvános iskolája nincs Nagyváradon) még jóval nagyobb terhet vesznek le a város vállairól s a mellett az egyes iskolafenntartók is fizetik az 5 százalékos iskolaadót.

A város fejlődésével azonban annyira megnőtt a tankötelesek száma, hogy úgy a felekezeti, mint a községi iskolák túl vannak zsufolva. A város külső részein pedig egyáltalán nincs iskolánk.

Sipos Orbán kir. tanfelügyelő felszólalt ez állapotok ellen s kérte, hogy a törvénynek megfelelően a Külvároson és Várad-Velencze külső részén iskolákat állítsanak fel a város miatt akire az iskolafenntartás kötelezettsége hárul.

A városi tanács foglalkozott a kérdéssel s elhatározta, hogy feliratot intéz a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez, amelyben az állami szubvenciónak 14000 koronáról 28,000 koronára leendő felemelését, vagy az összes községi polgári és elemi iskoláknak állami kezelésbe leendő felvételét kéri.

A felterjesztés rámutat arra, hogy a város már eddig is óriási áldozatokat hozott, hogy megfeleljen a követelményeknek.

1890-től a folyó évig 60,000 koronától fokozatosan 180,000 koronát adott ki évenként az elemi és polgári iskolákra; ezenkívül fenntartotta a női kereskedelmi tanfolyamot, segítyezi a kereskedelmi iskolát. Az államtól évi 14,000 korona segélyt kap e nagy teher viselésére, de ebből majdnem annyit vissza ad a reáliskola fenntartására pénzben, fűtésben és világításban. Felépítette a reáliskolát, polgári iskolát, elvállalta a 10 óvoda felépítését.

Ezen áldozatok mellett az évi 14,000 korona csak alamizsna. Különösen ha figyelembe vesszük, hogy az állam elvonja a várostól az erőforrást, a terhek viselésére, a fogyasztási adók elvétele által.

A város pedig fejlődik, szaporodik s mindjobban előtölul a parallel osztályok felállítására.

Ezek felemlítése után kéri a város vagy a magasabb államsegélyt, vagy a községi iskolák államosítását.

A felterjesztést már elkészítette *Szűts Dezső* városi aljegyző.

Mi az iskolák államosításának nem vagyunk barátai.

Nagyváradon a kath. iskolák államosításáról ezuttal nincs szó, előreláthatólag nem is lesz.

De még a községi iskolák államosításának sem vagyunk feltétlen hívei. Annyi bizonyos, hogy a város nem fog nyerni az államosítással; a teher, a mely az iskolák révén hárul a városra, egy fillérrel sem fog kevesbedni.

De más szempontból is bírálat alá esik a tanács eljárása. Abból a szempontból t. i., hogy az iskolák államosítását sem az iskolaszék, sem a városi közgyűlés nem határozta el. Különösnek tartjuk azért, hogy a tanács ennek daczára is felajánlja a város iskoláit az államnak.

UJDONSAGOK.

Mikulás napja.

Hárman ültek együtt a szobában: a mama, a nagy leány, meg a kis leány. Olyan lueskos idő volt, mint ma. Négy óraker már lámpát akartak gyújtani, de a nagyobbik leány kinyitotta a kályha ajtaját s felsóhajtott (a hogy a regényekben olvasta):

— Ah, olyan szép a kályha tüze mellett sötétben üldögelni! Ne gyujtsatok lámpát, inkább mama meséljen valamit!

A kis leány tapsolt rá.

— Igen, valami szép mesét! Holnap Miklósnap lesz, meséljen mama...

A mama közbevágott:

— Miklósról inkább a nénéd tudna mesélni...

(Milyen jó a kályhatűz világitása! A mellett mindenki pirosnak látszik; az is, a kinek nincs oka elpirulni, az is, a kinek van...)

— Dehogy arról! A Mikulásról, a kinek szakálla volt s nem czvikker, a ki czukrot hoz nekem s nem krizantémumot meg szegfűt valaki másnak.

A mama leült, mellé kuporodott a kis leány. A nagyobbikat rendkívül érdekelte, hányan lyukasztják ki esernyőjüket a szemközti trafik czégtábláján.

— Püspök volt Szent Miklós valahol Kis-Ázsiában, kezdte a mama. Valami 1600 évvel élt ezelőtt.

— (Az az ostoba sem tud vigyázni az esernyőjére!)

— Megtudja egyszer, hogy éppen az ő székvárosában egy apának nagy a szerencsétlensége: három leánya van, de nincs egy krajezár hozománya sem.

— (Ah, mi szegény leányok mindég szerencsétlenség voltunk!)

— Az apa már-már el akarta adni legidősebb leányát, éppen akkor, mikor egy derék, de vagyontalan ifju nőül vette volna.

— (A mama meséje kezd érdekes lenni.)

— Megtudta ezt Szent Miklós és éjjel pénzt dobott be a szegény ember ablakán, melyből leányát férjhez adhatta. Sőt még azonfelül figyelemmel kísérte a többi leány sorsát is és mikor azoknak kérőjük akadt, azokat is megsegítette ilyen titkosan becsempészett ajándékokkal.

— (Ah, ha ma is élne Szent Miklós püspök!)

— Azóta Miklós napkor mindig itt jár az emberek között. Csak most már Mikulás bácsinak keresztelték el a gyermekek, mert ma már csak a jó kis fiukat és leányokat keresi fel ajándékaival.

A kis leány kaczagva tánczolta körül a szobát.

— Jaj, de okosan tette Mikulás bácsi! Mama, ugy-e jobb, ha a Mikulás bácsi a kis leányokról gondoskodik? A nagy leányokról gondoskodik *Miklós* bácsi!

A nagy leány nem állotta tovább szó nélkül. Felugrott és kifutott, haragosan suttozva:

— Ostoba kis liba!

TAJÉKOZTATO.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch-park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 8—5-ig 20 fillérért. Kedden és csütörtökön d. u. 8—5-ig 40 fillérért. Más időben 1 korona.

Deczember 6. A népkönyvtári bizottság ülése d. u. 5 óraker.

Decz. 6. Közig. bizottsági ülés a városházán d. u. 8 óraker.

Decz. 13. Városi közgyűlés, d. u. 8 óraker.

* **Közigazgatási ülés.** Nagyvárad város közigazgatási bizottsága ma, deczember hó 6-án délután 3 óraker ülést tart.

* **A szegényügy rendezése.** Dr. *Bulyovszky József* polgármester már régebben foglalkozik a szegényügy rendezésével. Ez a kérdés azonban annyi sokoldalú körültekintést, a legkülönbözőbb dolgok gondos megfigyelését és tanulmányozását kívánja, hogy csak hosszú idő alatt oldható meg eredményesen. Legutóbbi budapesti tartózkodása alkalmával erre is kiterjedt a polgármester figyelme s erre vonatkozólag Budapestről a következőket írják: *Bulyovszky József* dr., Nagyvárad város polgármestere, kedden meglátogatta a székesfőváros közjótékonsági ügyosztályát, főleg abból a czélből, hogy beható tájékozódást szerezzen a székesfővárosi szegényügyi rendszer felől. *Horváth János* tanácsos, az ügyosztály vezetője, készségesen adta meg a fölvilágosításokat s átnyújtott a nagyvárad polgármesternek egy példányt a szegényügyi új szabályzat-tervezetből. Az ügy új rendezése iránt különben országsszerte nagy az érdeklődés.

* **Az öngyilkos közigazgatási bíró.** Illosvai *Bornemissza Bertalan* közigazgatási bírót, a ki tegnap főbe lőtte magát, tegnap helyezte ravatalra az *Entreprise-intézet* Üllői-ut 91. szám alatt levő lakásán. Az özvegynek igen sokan fejezték ki részvétüket, közöttük *Wekerle Sándor* a közigazgatási bíróság elnöke és bírótársai kivétel nélkül.

* A réti népkör Vörösmarty-ünnepélye.

A nagyváradai réti népkör, vasárnap délután 4 órakor, Vörösmarty Mihály születésének száz éves évfordulója alkalmából emlékünnepelet rendez a következő műsorral:

»Ünnepi megnyitó« tartja: Gábor János.

»Magyar nóták« czimbalom szóló, előadja: Balogh Rózika.

»A vén cigány« költemény, írta: ifj. Márkus János, előadja: Könyves Jenő, a Szigligeti-Színház tagja.

»Vörösmarty költészete« írta és felolvassa: Kulka Géza.

»Szavaltat« tartja: Magyar Jenő.

Az ünnepre az érdeklődő közönséget szívesen látja a rendezőség. Belépti-díj nincs.

* Az idők jele. Bizony nagyon rosszak a gazdasági viszonyok. Minden üzlet pang, a bankok jóformán csukva vannak, a börze néptelen és csöndes. (Jaj, de nagy baj, ha a börze csöndes), s ami a legfőbb baj, sehol sincsen pénz. Semmi pénz. Mintha egyenesen bevonták volna a közforgalomból.

Teljesen jellemző a pénzügyi helyzetre az a beszélgetés, amely a napokban Rothschild Nataniel báró és Königswarter Herman báró közt folyt Bécsben. Sakkoztak együtt, mindkettő kitűnő sakkozó. Königswarter sokáig elgondolkozott és végre huzott a királynővel. Rossz lépést tett. Egyenesen beállította egy bástyába. Utóbb maga is észrevette, hogy rossz huzása esett s szomorúan mondta:

— Jaj, a rossz üzleti viszonyok. Egészen megzavarják az embert. . . S tudja-e báró ur, ha ez sokáig így marad, valamennyien mehetünk koldulni. . .

Feleli rá Rothschild báró:

— Bizony magam is látom. Mehetünk koldulni! . . . De kihez? . . .

* Zichy Géza gróf jubileuma. Zichy Géza gróf, a kiváló költő és zeneszerző, negyedszázada működik a Nemzeti Zenede élén, mint annak elnöke. A zenede igazgató-választmánya a huszonöt éves forduló alkalmából január 7-én fényes jubileumi ünnepséget rendez a Vigadó nagytermében. A jubileum alkalmával hangversenyt is tartanak, a melyen a jubiléus, mint zeneszerző művész fog közreműködni. Zichy gróf különben francia- és olaszországi tanulmányutjáról hazaérkezett és személyesen fogja vezetni a jubileus hangverseny próbáit.

* A népkönyvtár ügyében. A nagyváradai népkönyvtár bizottsága ma, december 6-án délután 5 órakor ülést tart a közs. polgári iskola épületében.

* Bem apó kardja és sétatotja A dél-magyarországi történelmi és régészeti társulat nemrég értékes Bem-ereklyékhez jutott. Poschut Imre lippai gazdatiszt Bem tábornoknak egy diszkardját és egy sétatotját a társulatnak hagyta. Az ereklyéket maga Bem ajándékozta Poschutnak, ki mint hadnagy szolgált alatta, midőn 1849-ben az ország határát elhagyta. Most, hogy Poschut Imre 74 éves korában Lippán meghalt, az értékes ereklye a dél-magyarországi történelmi és régészeti társulat birtokába ment át.

* Fehéregyháza árverés alatt. Petőfinek és hősi halált halt honvédtársainak sirja fölött december 12-én megperdül a dob. Elárverezik a Hallerek ősi birtokát, az 1600 hold kiterjedésű uradalmat, a várszerű emeletes, közel ötven szobából álló kastélyval együtt. A birtok e hónap 12-ig a honleányi érdemeiről s rendkívüli áldozatkészségéről híres Haller Lujza grófnő tulajdona. A nemes grófnő egy ízben már megmentette a Haller-birtok atyját illető részét idegen kézre jutástól. Még mielőtt a terheket törleszthette volna, rossz évek következtek, melyek az egyensúlyt megbillentették. A birtok szívében van a Petőfi sirja. A hitelezők ezt kiengedték az árverés alól. A segesvári szoborbizottság telekkönyvileg a nemzetre iratta. Az osztrák-magyar bank és egy szászföldi pénzügyintézet az árverelő.

* Haiálozások. Részvétellel vettük a következő gyászjelentéseket:

Alólirottak mély fájdalommal tudják a legjobb férj, atya és rokon *Bonnár József* 1848/49-iki honvéd hadnagynak folyó hó 5-én élté 76-ik évében hosszas szenvedés után történt elhunytát. A megboldogult halott folyó hó 6-án d. u. fél 3 órakor fog N.-Körözs-u. 541-ik szám alatt levő lakásánál a róm. kath. egyház szertartása szerint beszenteltetni s az olasz-í sirkertben örök nyugalomra téteni. Mely végtiszteségre az elhunyt rokonai, barátai és ismerősei tisztelettel meghívotnak. Az örök világosság fényeskedjék neki! Özv. *Bonnár Józsefné* neje. Talpas Gáborné leánya. Talpas Gábor veje. Frey József nagybátyja, Sós Lászlóné unokahuga. — *Micskó Sándor* volt városi vámszedő tegnapelőtt, 68 éves korában hosszas szenvedés után elhunyt. Temetése ma, csütörtökön délelőtt fél 10 órakor lesz Biharmegye közpörházából. Béke poraira!

* *Don Carlos leánya* — betegápolónő. Don Carlos leányairól gyakran beszél a világ. Az egyik, akit Folchi festő megszoctetett, perli az édes atyját, a másik a beteg katonák ápolására szánta magát. Orosz lapok írják, hogy Schönburg-Waldenburg Alice hercegnő, Don Carlos legfiatalabb leánya az orosz czárnét arra kérte, engedné meg neki, hogy az Orosz Vörös Kereszt-Egylet ápolónői közé belépjen s a kínai harcstéren a megsebesült katonákat ápolja. A hercegnő bátyja már hónapok óta az orosz-kínai expedíció tagjaként harcol — a kínaiak ellen.

A váradai vár története.

(Hozzászólás).

A »Tiszántul« czimű lapban közölt, a váradai vár történetére vonatkozó feljegyzéseket figyelemmel olvasván, engedjék meg, hogy az ottani feljegyzések között a Nagyváradon az 1836-ik évben dühöngött nagy tüzvészre vonatkozólag a következőket becses tudomására hozni kívánom.

A fél város pusztulása.

Az 1836-ik év nyarán, mint 7 éves gyermek borzadva szemléltem az égő utcákról felcsapongó lángokat. Az azon időben hallott elbeszélések után mondhatom el, hogy a tűz nem a Vár épületében kezdődött, hanem a tűzkeletkezésének története a következő. Ugyanis a Magyar-utczában lakó egyik kötélverő-mesternek, — kinek a nevére azonban már nem emlékezem — volt egy mintegy 16 éves rosz erkölcsű fia, a kit az apa valami elkövetett hibáért megvert, mire a konyhából a tüzhelyről égő zsaratnokot vitt fel az apja tulajdonát képező háznak a padlására, meggyújtotta azt és a midőn az már javában égett az akkor dühöngött szeles időben, bement a szobában, betegesen ágyban fekvő édes anyjához s tudtára adta, hogy ég a házuk és anyját távozásra hívta fel.

Minthogy azon időben igen kevés és gyarló tűzoltószerei voltak a városnak, tűzoltókról pedig nem is tudtak: a borzasztó szeles időben oly gyorsan terjedt a fékezhetetlen lángtenger, hogy rövid időn az egész utca házai égtek s csakhamar elterjedt a tűz Zöldfa-, Pecze-, Sas- és Kapuczinus-utczákra; elhamvasztotta az azon időbeni városházát és a kispiacot, mert a vehemensen dühöngő szél elhordotta a tüzes üszköket egyik utcáról a másikra is.

Igy történt, a mi csaknem a csodával határos, hogy a lángtergerben álló Kapuczinus-utca égő házairól a szél által felkapott égő zsindelek átrepültek a szél szárnyain a nagyváradai vár zsindeleyvel fejtett épületeire s felemésztette az tűz azokat egészen.

Szerencse, hogy az azon időben a várban volt puskaport tartalmazó épületben a sok löpor tüzet nem fogott, s fel nem robbant.

A vár égő épületeiről tüzet fogott Várad-Váraljának nagy része, elterjedt a v.-velencei róm. kath. templomig. Innét kezdve Nagy-Szölös-utczáig s a környék-utczabeli házak mind leégtek, a Kolozsvári-utczának a róm. kath. templomtól a Hajó-utczáig terjedő mindkét ol-

dalán levő épületek is, köztük a v.-velencei gör. kath. imaház is.

Oltásra — a nagy szél miatt, de meg azért is, mert a tűz egyszerre több helyen is kiütött, a mellett egész utcák lángban állottak — gondolni sem lehetett; az emberek csak életük és ingóságaik megmentésén fáradoztak, mindenkit rémület fogott el — a több napig tartó tüzvész miatt.

Több ártatlan egyént gyanúsítottak is vesélyesen is fenyegettek, mivel némelyek szándékosan is többszörös gyujtogatással rémitgették előzetesen a népet.

A nagy hídtól a v.-velencei r. kath. templomig elterjedő része Kolozsvári-utczának tüzet nem fogott, sem V.-Olaszi, továbbá Nagy-Német-utca és Ujvárosnak a Körözs vizéig terjedő városrészei nem lettek a tűz áldozatává.

A gyujtogató gonosz fiu aztán Biharmegye törvényszéke által, hat évi fogházra ítéltetett.

Az ujjvárosi ref. templom építése.

Az van írva a nagyváradai vár története leírásában, hogy az ujjvárosi ref. templom, melynek alapköve az 1835-ik évben tetetett le, eredetileg négy toronnyal volt tervezve. Ez téves felfogás, a mit bizonyíthatok az azon időben Szász nevű mérnök által készített s nálam ma is meglévő tervrajzzal, a mely szerint épült is a templom. E tervben csak két torony van feltüntetve; azonban azon eltéréssel, hogy az eredeti tervrajzon kiténtetett két torony sokkal alacsonyabb az utólagosan felépített toronyoknál, melyek ennél fogva a templom magassága mellett nem a legjobb behatást teszik a szemlére.

A templom tervrajzát azon időben 2 forintért lehetett megvásárolni, s az ebből befolyt összeggel is szaporították a közadakozásból létrehozott templom építési alapját.

Mi volt a városháza?

Azon épület, melyben a városi hatóság jelenleg működik a Széchenyi-utczán, a régebbi időben mint földszintes nagy épület, püspökségi börtön helyiség volt. Az 1854. évben készült reá az emelet és először a volt cs. kir. országos törvényszéknek lett a működő helyisége.

A jelenlegi m. kir. táblai palota alapkövét pedig szintén az 1854-ik évben tették le; felépítette azt egy Dudek nevű nagyváradai építész és ezen épületben tartotta hivatali helyiségét és üléseit az egykori cs. kir. Országos Főtörvényszék az 1860-ik évig.

Nagyváradon, 1900. november 20-kán.

Cseh Zsigmond.

EGYESÜLETEK

A kath. kör vál. ülése. A nagyváradai kath. kör választmánya tegnap este tartotta ülését. *Palotay* László elnök; jelen voltak: Dús László alelnök, Fetser Antal, Tóth Márton, Bereczky Géza, Gálbory Sámuel, Szűts István, Gramm Sylveszter, dr. Vueskics Gyula, dr. Némethy Gyula, Böszörményi Géza, Jelinek Ferencz, Milibák József, Gyenge Béla és dr. Imrik Gusztáv. — *Palotay* László elnök jelentést tett a kath. körök Budapesten tartott országos gyűléséről; kiemelte, hogy a nagyváradai kath. kör kiválóan volt képviselve s a világi tagok közül sokan vettek részt a kongresszuson. Az elnök előterjesztését köszönettel vették tudomásul. — A rendes folyó ügyek elintézése után a **közgyűlés** megtartását 1901. január 27-re tűzték ki s számvizsgálókul *Kugler* Albert és id. *Gálbory* Sámuel tagokat kérték fel.

Az izr. nőegylet tea-estéje. A nagyváradai izr. nőegylet tegnap este a Fekete Sas nagytermében jótékonycélú tea-estélyt rendezett. A sikerült estélyen rendkívül sokan jelentek meg s kedves szórakozásban volt részük, a miért is elsősorban az elismerés az egylet

buzgó vezetőit illeti. A jótékonycélu estélyeket még többször meg fogják ismételni.

IRODALOM.

A Magyar Könyvtár novemberi füzetei, melyeket most küld szét a Wodianer-féle kiadóhivatal, minden tekintetben méltóan csatlakoznak a vállalat eddig megjelent 190 számához. Valósággal kisebb fajta irodalmi eseménynek tekinthető pl. a most megjelent *Jókai*-füzet, a mely Tallérossy Zebulon Mindenváró Ádámhoz írt leveleinek színt-javát először gyűjté össze. A vaskos füzethez Váradi Béla írta meg nagyon ügyesen a szükséges jegyzeteket. Nem nagy örömmel látjuk a füzetek közt a Verga szenzációs népdramáját: A *Farkas*-t a melyet Radó Antal a Magyar Könyvtárszerkesztőjének kiváló fordításában közöl a vállalat. A Farkas csak legutóbb aratott nagy sikert a Vigaszínházban, és ez elég kritika. Érdekes füz. t az Ovidius füzet is, PaulovicsKároly dallamos, hü fordításában, a mely bár próza, az eredeti költői szépségeit mind visszaadja, az Átváltozások és a Naptárlegszebb részei vannak meg e füzetben. Megjelent Kipling *Dsungelkönyve*-nek második sorozata is Mikes Lajos jeles fordításában, mely a kis Mangli történetének folytatását és Kipling legszebb meséjét: A Fehér fókát tartalmazza, mindkettőt illusztrálva. A 195. sz. a *Német Elbeszélők Tárá*-nak első sorozatát nyújtja, ebbe Alexander Erzsi fordította le igen szépen Paul Heyse, Hans Hoffman és John Henry Mackay egy-egy hosszabb elbeszélését, a melyekből legközelebb hozunk mutatóványt. A *M. K.*-nak immár 195 számra rugó teljes jegyzékét kívánatra ingyen megküldi a kiadóhivatal. (Budapest, Andrassy-ut 21.)

Igazságszolgáltatás.

A braganzai herceg váltója.

A törvényszék elhatározta a héten, hogy Varga Antalt, a ki a braganzai herceggel uzsoráskodott és Lukács (Lefkovic) Mátyás pénzágenst, a ki köztük közvetítő volt, kauczió ellenében szabadlábra helyezi. Kettejüktől 12.000 korona óvadékot kér a bíróság. De szabadon mégsem bocsátották őket, mert a kir. ügyészség megfőlebbezte a törvényszék határozatát s most e kérdésben előbb a kir. táblának kell döntenie. Az első bíróság határozata azonban, még ha helybenhagyatnék is, korántsem jelenti azt, hogy vele Varga és Lukács minden bünvádi felelősség nélkül menekülnek. Az eljárást ugyanis mindenképp, még az esetben is folytatják ellentük, ha a braganzai herceg visszavonja a panaszát. Ferencz József herceg erre, csak hogy a végtárgyaláson meg ne kelljen jelenie, hajlandóságot is mutatott. Ámde az ő panaszvisszavonásának nincs befolyása a bünpörre, miután a törvényszék uzsora és okirat-hamisítás címén fogta Vargát és Lukácsot vád alá. Ezek pedig oly büntetendő cselekmények, a melyek hivatalból üldözendők. A szabadlábra helyezés, ha tehát meg is lesz, csak ideiglenesen történik, addig, a mig az ügy végtárgyalásra kerül.

A ki sárral foglalkozik. Makula Jánosnak hívják azt az embert, a ki saját bevalása szerint sárral foglalkozik. — Ezért azonban nem került volna a büntető törvényszék elé, de egyszer megfeledekeznén magáról, egyik komáját megbicskázta úgy, hogy az két hónapig nyomta az ágyat. Tegnap a nagyváradi kir. törvényszéknél megtartott főtárgyaláson Makula tettéért felelősségre vonatván, mindenképpen véletlenségnek akarta feltüntetni a dolgot.

A merész cigányfurfang, amelylyel védekezett, még a bírák ajkaira is mosolyt csalt. A többek között az elnöklő bíró kérdezvén tőle, hogy milyen vallása, a ravasz cigány így felelt:

— Magyar.
— De hisz ez nem vallás, mondá az elnök,

— Tudom már kirem. Magyar formátus.
— Talán református?
— Azs, azs kirem.
— Hát a foglalkozása micsoda?
— Magyar, csókolom a kezsit.
— Talán vályogvető cigány?
— Azs kirem; *sárral foglalkozok.*
— A feleségével megesküdtött?
— Nem sokás azs mi nálunk, kenyergem alássan.
— Hát miért bicskázta meg a komáját?
— Nem bántottam én egy ujjal se, csókolom kezsit, hanem ü nekem saladt, osztán a bicskába, a mi a kezembe vót, bele saladt. Iszen nem is haragudtam rá.

A kihallgatott tanuk azonban igazolták, hogy nagyon is szándékosan szurkálta össze a dáde a komáját s így súlyos testi sértés vétsége miatt 7 hónapi fogházát kapott.

A magyar nyelv védelme. Giordano József fiúmei vízvezetéki igazgató pört indított Hegyi Jenő, a *Magyar Tengerpart* szerkesztője ellen, mert ez Giordanot azzal vádolta egy cikkében, hogy a fiúmei villamosvasutat, a magyar fölratok miatt bajkottáltatni akarja. A törvényszéki tárgyaláson kitűnt, hogy *Giordano, noha városi hivatalnok, nem magyar állampolgár.* Hegyi védője nagy tüzzel fejtegette, hogy Fiumében, tehát a magyar állam területén belül, minden magyar embernek, de főleg a magyar szerkesztőnek kötelessége visszaverni minden, a magyar nyelv ellen intézett támadást. A törvényszék, ennek dacára Hegyi Jenőt 50 korona fő- és 20 korona mellékbüntetésre ítélte. Hegyi az ítélet ellen a táblához felebbezett, a mely az ügyet Tolnay bíró előadása alapján, felebbezést főtárgyalásra tüzte ki.

Királysértő suszterlegény. Mikor Umberto olasz király meggyilkolásáról különkiadásokban hírt adtak a lapok, a Dessewffy-utca egyik suszterműhelyében is képezte a beszéd tárgyát. Felolvasták a lapokat, amelyek a rémes eset részleteit mondták el. Erre Tar Dezső suszterlegény a következő megjegyzést tette:

— A mi királyunkkal is így kellett volna tenni!

Ezért a megjegyzésért királysértés miatt került ma a vádlottak padjára Tar Dezső. A lefolytatott tárgyaláson a vádlott mentetgetni iparkodott meggondolatlan kifejezését. A törvényszék Bakonyi bíró elnöklete alatt dr. Hodászy alügyész vádbeszéde után *egy havi fogházara* ítélte. Az ügyész megnyugodott, az elítélt felebbezett.

SZINHAZ.

HETI MŰSOR.

Csütörtök: »Gyurkovics leányok.«
Péntek: »Bibliás asszony.« (Először.)
Szombat: »Bibliás asszony.«
Vasárnap:) d. u. »Czigánybáró.«
este »Gyimesi vadvirág.«

Himfy dalai.

A nemzeties irányu vigjáték egyetlen terméke évtizedek óta, a mely nagy látszik, hosszabb ideig fenn fogja tartani magát a műsoron: ez *Berczik* Árpád vigjátéka. Csak hogy persze nem akkorra kellene elő rántani, a mikor a színházbajáró közönséget tea-estély is csalogatja. Egyáltalán a közeljövő báli idényre jó lesz a művezetőségnek s báli estékre tenni a kevésbé kapós előadásokat, a melyeket ugyis csak a bérlők, vagy azok helyettesei néznek végig, mert különben a legjobb előadásokra fordított fáradság is kárba vész s a színház és az estélyek

egymás közönségét megosztván, egyiknek sem lesz tiszta élvezete. Tessék ilyenkorra kitűzni a Görög rabszolga őskori zenéjét ötödszörre s a többi napokat fentartani olyan darabok számára, a melyek az idén először kerülvén színre mégis csak becsalogatnak valami közönséget.

Bosszantóan üres volt a ház tegnap. A földszinten alig lézengett valaki az 5-ik soron túl, az állóhelyen néhány bus diák hallatott keserves érzeket, a színpadtól sem lehetett ilyen közönség láttára valami tulságos lelkesedést várni.

Kisfaludy Sándor szerepében *Szarvasi Sándor* aratott ismét tetszést. Különösen az előjátékban sikerült minden mozdulata, míg a második felvonásban néhol nem tudta mivel kitölteni a szüneteket. Kisfaludy Károly *Madas* Pista volt a ki ez alkalommal mutatkozott be nagyobb szerepben. Élénken, ügyesen játszott, mindenképp megállotta a helyét. *Szilágyi* Dezső (Rosty Antal) egyikét adta az ő kedélyes magyar alakjainak, *Erdélyi* Miklós (Szalóki) a becsületes, de álutakra csábitott egyszerű falusi embert adta hiven, *Bérczi* Gyula (Ágh) pedig komikusan hü dialektusával keltett derűtséget. Igyekezetet mutatott *Deésy*.

A hölgyek kevésbé excelláltak, a mi nem csoda; őket még jobban bosszanthatta az üres ház. Még legkevésbé volt érezhető a nyomott hangulat *Szohner* Olga (Jolán) játékán; az ő örökös elevensége mellett *Benkő* Jolán természetes komikuma hatott legjobban. *P. Szép* Olga érzéssel, jól játszott (Róza), de ismét nem választotta meg helyesen a jelmezét; ez sokat levont különben — ismételjük — szép játéka sikeréből. Színpadon sokat tesz a külső hatás. *Batizfalvy* Gizella (Annuska) csak a harmadik felvonásban fordított gondot különben igen kedves szerepére; egyebütt fölötte egykedvűen vette a dolgát, a mit *Somogyiné* (özv. Biróné) megtett az egész előadáson át.

A rendezésben furcsán tűnt fel, hogy a cigányzene akkor lesz halkabb, mikor a banda bejön, a harmadik felvonásbeli naplementét is csak a darab magyarzó felvilágosításából értették meg, mi akar lenni. Végül: jó összjátéknál első dolog, hogy a dialogok fennakadás nélkül kapcsolódjanak egymáshoz. Tegnap többször sajnálattal nélkülöztük.

K. A.

A mai előadás. Herczegh Ferencz nagy diadalokat ért vigjátéka a *Gyurkovics leányok* kerül ma előadásra. A pompás darab fő szerepeit *Benkő* Jolán (Gyurkovicsné) *P. Szép* Olga (Katalin) *E. Kovács* Mariska (Sári) *Batizfalvy* Giza (Ella) *Szohner* Olga (Miczi) *Peterdy* Sándor (Radványi) *Erdélyi* Miklós (Gida báró) *Szarvasi* Sándor (Sándorfi) *Balla* Kálmán (Horkay) *Bérczi* Gyula (Jankó) játssza.

Érdekes reprizek. A legközelebbi jövőben nagy diszszel eleveníti föl a Szigligeti színház társulata a kiválóbb színpadi műveket, melyek a közelmúltban nagy sikerrel járták be az országot. Élénk gonddal készülnek a *Mikadóra*, *Szulamitra*, *Babára*, melyekhez új diszleteket és jelmezeket készítenek.

A bibliás asszony. A pénteki premierre, a Bibliás asszony bemutatójára nagy elevenséggel készül a színház egész személyzete. A próbák kora reggeltől késő estig folytak *Pintér* Imre vezetése alatt. A színpadon nagy költséggel pompás szökökutató állított az igazgatóság, de az érdekes bemutató egyébként is állandóan leköti a technikai személyzetet. Új ragyogó diszleteket festenek s meglepő kosztümöket készítenek a darabhoz. A reflektor is megérkezett már, amelynek a fényhatások előidézésénél ugyancsak nagy hasznát

veszik a Bibliás asszonyban. Érdekes lesz a komikus gyermekzenekar, melynek nagy szerep jut a darabban, de nagyérdékűnek ígérkezik az első felvonás, melynek cselekvése egy tengeri fürdőn történik. Itt a szereplők fürdőtoiletben mozognak a színen, melynek díszítése festőien szép lesz.

A vasárnapi előadások. Vasárnap este Örley Flórával Magda szerepében, Gécz híres népszínművét a *Gyimesi vadvirágot* hozták színre. A délutáni előadás is nagyon érdekes lesz: a *Czigánybárót* adják az ismert szereposztásban: Ballánéval, Lányival, Pintérrrel, Füredivel.

REGÉNY-CSARNOK.

A szeretet angyala.

Irtá: Lázár Gyula.

10.

— Hála az égnek, édes fiam, munkánkat befejeztük, készülődjék minden emberháza, hogy idejekorán fedél alá jussunk — mondá az aratógazda, gyanus tekintettel vizsgálva a vadul rohanó felhőket . . .

Utközben Kender Bódi István bátya mellé furakodott s együtt haladtak kimért léptekkel a falu felé.

— István bátyám, mondja csak mi szándékkal jár Kövesdre az a szép buszártiszt; régen meg akartam kelmedet e dologban kérdezni, de sohasem volt reá alkalmas idő?

— Nem egyébért ősém, mint hogy a jószágkormányzó leányát akarja feleségül venni.

— Micsoda, azt a gonosz leányt választotta volna mátkájának, az a derék ember?

— Azt bizony, Bódi!

— Ej gazduram, nem érdemli meg az a büszke kisasszony ezt a jószívű urat!

— Jószívű? Ki mondta neked, hogy jószívű?

— Senki sem! magam gondolom és pedig abból, mert nem veti meg a szegény ember köszönését. Meg aztán nem egyszer adott már pus borralalót, mikor a kastélyból távozott s kaput nyitottam neki . . .

— Engem is meg szólított néha a mezőn, mikor arra vitte utja s tréfálódzva jó ideig elbeszélgetett velem, egyszer még kezét is fogott velem!

— Ne mondja! Lehetséges ám. István bátyám, hogy ő is olyan szegény vérből származik, mint mi, s idővel Isten fölvitte a dolgát, de azért szíve nem romlott meg, ráismer a szegény népre maig is.

— Lehet valami a dologban, de erről nem tudok semmit.

— Én bizony azt gondoltam István bátyám, hogy rokona a kormányzó urnak, azért jár ide. Százszor inkább mertem azt hinni, hogy a mi kisasszonyunkat veszi el, mint a kormányzó ur leányát.

— Aztán miért?

— Hát mert kisasszonyunkról mindig tisztelettel szólt, védelmezte és össze-visza dicserzte, mikor Magda kisasszony megtámadta!

— Gyerek, honnan tudod mindezt?

— A minapában a platán-ut melletti bokroknál gyomlálgattam, este felé lehevtem egy kiesit a bokrok közé s elszunyadtam. Meglehetősen setét volt, mikor valami neszre fölébredtem. Pár ugrásra tölem álltak a kormányzóék kisasszonya meg a hadnagy ur, megismertem őket szavukról. Szepegtem, hogy észre vesznek s akkor lesz mit hallani a Bódinak! Meglapultam hát nesztelenül a bokor alatt s füleltem, mint afféle kíváncsi ficzkó. Nem értettem minden szót, de annyit kivettem beszédjükből, hogy kisasszonyunk viselkedéséről folyik a vita. Hallotta volna csak kend, mily szépen beszélt Annuska kisasszonyról a hadnagy ur? Én bizony nem tudnám egy betűjét sem elmondani úgy, mint akkor hallottam! Ekkor jöttem arra a gondolatra, hogy a hadnagy ur kisasszonyunkat választotta életpárjává s ez a kormányzó-kisasszony irigységből le akarja beszélni . . . Mit szól ehhez István bátya?

— Semmit ősém; úgy van minden amint én mondtam.

— Ejnye, ejnye, de rosszulvan ez így! Már pedig kezdtem örülni, hogy becsületes kezekbe kerül a kövesdi bírtok, hogy kapunk jó uraságot, a ki megbecsüli a zsellért, mint kisasszonyunknak drága szülői; mert hát én a'mondó vagyok, István bátyám, hogyha Annuska kisasszony lenne a hadnagy felesége, alighanem ott hagyná katonáikat a tiszt nr; bűnékül megélhetnének ilyen uradalom után!

— Meg bizony ősém; de hát ebből aligha lesz valam, bár lenne, adná az Isten!

— Imádkozunk István bátyám, talán nem végzünk fölösleges munkát. Jó az Isten, reánk tekint. Eddig is csak arra kértem a gondviselőt, hogy áldott kisasszonyunk boldog legyen házasságában, ezentul is ezt kérem, talán lesz fogantatja buzgó szózatunknak — mondá Bódi kipi-rult arcczal.

— Jóravaló ember válik belőled Bódi fiam romlatlan szíved van, megérdemled, hogy megjutalmazzon az ur azzal az örömmel, a mit tőle vársz . . . De gyorsítsuk lépteinket, mert a vihar szele már itt van

(Folyt. köv.)

Folyószám 53. Idénybérlet 51 sz.

Nagyváradon, esztörtökön, 1900. decz. 6-án

Gyurkovics lányok.

Vígjáték.

S Z E M É L Y E K :

Gyurkovicsné	— — — —	Benkő Jolán
Katalin leánya	— — — —	P. Szép Olga
Sári	» — — — —	E. Kovács Mariska
Ella	» — — — —	Batizfalvi
Miczi	» — — — —	Szohner Olga
Terka	» — — — —	Helvig Mariska
Liza	» — — — —	Veszler Juliska
Klári	» — — — —	Somogyi Béla
Radványi, ezredes	— — — —	Peterdy Sándor
Radványi Gida, báró	— — — —	Erdélyi Miklós
Sándorfi, tart. főhadnagy	— — — —	Szarvasi Sándor

HELYÁRAK: Nagypáholy 7 frt. Földszinti és első emeleti páholy 6 frt. Másodemeleti páholy 4 forint. Zsölye 1 frt 50 kr. Körszék 1 frt 20 kr. Támlászek 1 frt. Erkélyülés 1-ső sor 60 kr., közép 2-ik sor 50 kr., oldal 2-ik sor 40 kr. II. emeleti zártzék 30kr. Földszinti állóhely 50 kr., diák és katonajegy 30 kr. Karzati állóhely 20 kr. Egy színlap 10 kr.

Jegyek előre válthatók d. e. 10-től 12 óráig, d. u. 3-tól 5-ig. Esti pénztárnyltás fél 7, vasár- és ünnepnapokon este 6 órakor.

Színházi látcsövek a ruhatárnál kaphatók bérbe, ára 30 kr.

A holnapi előadásra jegyek előre válthatók d. u. 3 órától 5-ig a rendes nappali pénztárnál.

Kezdeté 7 órakor, vége 10 órakor.

Holnap pénteken, decz. 7-én:

Bibliás asszony.

Uj operette.

TAVIRATOR.

Csatai Zsófi temetése.

Budapest, decz. 4. (Saj. tud. telefon jelentése.) Csatai Zsófit, a Népszínház elhunyt művésznőjét ma temették el a kerepesi-uti temetőbe a főváros által felajánlott diszír helyre óriási nagy részvét mellett. A diszes érczkoporsót koszoruk halmaza fődte, melyek közül kivált a *Pálmay* Ilkáié. A temetőben *Porzolt* Kálmán mondott szép búcsuztató beszé-

det, mely a jelenlevőket könyekig meghatotta.

Krüger nem jön.

Budapest, decz. 5. (Saj. tud.) *Goluchowsky* külügyminiszter ma Ő Felségének jelentést tett a Krüger utjáról. A király úgy nyilatkozott, hogy a nagyhatalmak nem avatkozhatnak bele a dél-afrikai kérdésbe. Ezen nyilatkozat következtében Krüger Bécsbe és Budapestre nem fog jönni, sőt valószínű, hogy európai utjával felhagy.

Letartóztatás egy királyi palotában.

Brüsszel, decz. 5. A rendőrség tegnap este a királyi palotában letartóztatott egy embert, a ki azzal az ürügygel, hogy a gázvezetéken akar valamit javítani, belopódzott a palotába. A vizsgálatot megindították. (M. T. I.)

Szerenád Krügernek.

Köln, decz. 5. Krüger elnöknek tegnap este a Dóm-szálló előtt szerenádokat adtak, a melyre nagy számu közönség gyült össze. Krüger elnök megjelent az erkélyen és a közönség leikes tüntetése mellett megköszönte az ovációt. (M. T. I.)

A kínai udvar visszatérése.

London, decz. 5. A Daily Mail jelenti Sanghaiból tegnapi kelettel: A kínai sajtó úgy vélekedik, hogy az udvar előkészületeket tesz a Pekingbe való visszatérésre. Azt hiszik, hogy Csang-nak, Csangcsitong-nak és másoknak sikerülni fog keresztül vinniök Tuan és Tungfuzsiang elítélését. Ujabban kibocsátott rendeletek megfosztanak hivataluktól néhány hivatalnokot, a kik a boxereket támogatták. A helyzetet úgy a kínai, mint az idegen hivatalos körökben kedvezőbbnek tartják. — Ugyanennek a lapnak jelenti Toucingból 3-iki kelettel: Ide folyton érkeznek jelentések a városon kívüli különböző pontokon boxerekkel és elbocsátott kínai katonákkal vívott kisebb harcokról. — A Morningpost és a Standard jelenti Sanghaiból tegnapi kelettel: Ide egy e hó 3-án kelt császári rendelet érkezett, a mely elismeri ugyan Tungfuzsiang-nak a mohamedán lázadás alatt tett szolgálatait, de sajnálja, hogy Tungfuzsiang nem ismeri a nemzetközi szokásokat, a mi Kínának az idegen hatalmasságokhoz való barátságos viszonyát veszélyezteti. Ez okból a császár Tungfuzsiangot megfosztja rangjától és címétől, de megengedi neki, hogy a kanszui csapatok parancsnoka maradjon. A császár azonkívül kiadta a parancsot, hogy Tungfuzsiang csapataiból 5000 embert bocsássanak el, ő pedig vegye át a parancsnokságot a többiek fölött és vonuljon vissza Kanszuba. A Standard tudósítója megjegyzi, hogy ez a rendelet világosan mutatja, hogy az özvegy császárné nem akarja Tungfuzsiangot komolyan megbüntetni, hanem csak el akarja távolítani Szinganfuból, noha ez megkönnyitené neki a lázadást, ha tényleg föl akarna lázadni. (M. T. I.)

A nikaraguai csatorna.

Washington, december 5. Mac Kinley elnök megjegyzés nélkül áttette a kongresszushoz a földszoros-bizottság jelentését. A bizottság egyhangulag a nikaraguai vonal mellett foglal állást, mert szerinte ez a legkönnyebben keresztül vihető azzal, a melyen a csatorna az Egyesült-Államok uralma alatt, igazgatása alatt és tulajdonában üzembem tartható. A költségeket 200 540,000 dollárra becsülik, míg a panamai földszoroson át építendő csatorna költségeit a szerint, hogy milyen vonalat választ-

nak, 156,378,280 dollárra, illetőleg 142,342,590 dollárra irányozzák elő. A jelentés kiemeli a nikaraguai vonal különféle előnyeit és megjegyzi, hogy Nikaragua és Costarica kormányát semmiféle másnak adott koncesszió nem köti, holott Kolumbiát kötelezi a Panama-társaságnak adott koncesszió. A bizottság javaslata szerint a csatornáknak 33 lábnyi mélységűnek és 150 lábnyi szélességűnek kell lennie. A zsilipek 740 láb hosszúak és 33 láb szélesek volnának. A csatorna, a melynek hosszúsága 186 angol mérföld volna, tíz év alatt készülne el. (M. T. I.)

KOZGAZDASAG.

Nagyváradai hetivásár.

Vásári árjegyzék a nagyváradai piacon 1900 decz. hó 4-ik napján tartott vásárban eladott természetmennyek és élelmiszereknek.

Marha ártáblázat 1900. decz. hó 4-ről.
Egy pár első rendű jármás ökör 620—670, egy pár másodrendű jármás ökör 460—590, egy pár harmadrendű jármás ökör 260—450, 1 drb fejős tehén 100—250. 1 drb vágó ökör 250 kgr. 160—230. 1 drb vágó tehén 150 kgr. 120—180, 2 drb. veres borju 28—46, 1 drb. fél éves borju 36—48, 1 drb egy éves borju 46—70, két éves borju 58—164. 1 drb hizott sertés 76—128. 3 pár fél éves 26—32, 1 pár egy éves sertés, 36—58, 1 pár két éves sertés 60—114. 1 drb igás ló 120—240, 1 pár ökörbőr 40—50, 1 pár tehénbőr 26—34. 1 pár bojubőr 10—20, 1 pár lóbor 10—18.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Értéktőzsde.

	Budapest, decz. 5.
Osztrák hitel	675.70
Magyar hitel	680.—

Allamvasut	674.25
Rimamurányi	496.—
Magyar jelzálog	441.—
Salgótarjáni	—
Wagon-kölcsön	—

Határidők.

	Budapest, decz. 5.
Buza októberre	—
Buza áprilisra	7.46
Tengeri	4.92
Rozs ápr.	7.20
Zab ápr.	5.57
Káposzta, repecse, aug.	—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1900. decz. 5-én.	
Magyar aranyjárdék 4%	96.50
Magyar koronajárdék	91.90
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 ¹ / ₂ %	99.50
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 ¹ / ₂ %	99.25
Magyar keleti vasuti államkőtvény 1876-ból	98.50

Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	91.50
Italmérsi jog megváltási kötvény	98.85
Horváth-szlavónföldtehermentési kötvény	92.50
Magyar nyeresémsorsjegy-kölcsön	168.—
Tiszaszabályozás szejedi sorsjegyek kölcsön	139.50
Osztrák járadék papírban	98.25
Osztrák járadék ezüstben	97.75
Osztrák járadék aranyban	95.50
Osztrák korona járadék	98.—
Osztrák államsorsjegyek	185.—
Osztrák magyar bankrészevény	16.90
Magyar hitelbankrészevény	679.50
Osztrák hitelintézet részevény	667.—
Párisi vista	95.70
20 frankos arany (Napoleon'or)	19.16
Németbirodalmi márka	117.50
London vista	240.30
20 márkás arany	23.54

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Üveg- és porcellán-üzlet

áthelyezés.

Tisztelettel értesitem t. vevőimet és a n. é. közönséget, hogy

üveg- és porcellán-üzletemet

1900 november 15-től

Kossuth (Sas) utca, Mezey-féle szomszéd házban
helyeztem át.

További b. látogatását kérve, maradok

kiváló tisztelettel

HANT FRIGYES.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA R. T.

Nagyvárad, Apáczá-utca 3. szám.

Művek,

folyóiratok, hírlapok,
vonalzatok,
gazdasági nyomtatványok,
egyházi, községi
és egyéb
hivatalos nyomtatványok,
körlevelek,
levélborítékok.

Elvállal és készít:

izléses kivitelben
mindennemű

nyomdai munkákat
jutányos árak mellett.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltenek.

Levélfejek,

számlák, falragaszok,
báli meghívók,
tánczrendek, étlapok,
naplók,
palaczkfeliratok,
névjegyek,
gyászlapok
stb. a nyomdai szakba
vágó nyomtatványok
készítése.

A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok

raktára.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.